Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 27 kwietnia 2017 r.*

Odesłanie prejudycjalne — Pracownicy migrujący — Zabezpieczenie społeczne — Właściwe ustawodawstwo — Rozporządzenie (EWG) nr 1408/71 — Artykuł 14 ust. 2 lit. a) — Rozporządzenie (EWG) nr 574/72 — Artykuł 12a pkt 1a — Umowa między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską — Personel pływający — Pracownicy oddelegowani do innego państwa członkowskiego — Oddział szwajcarski — Zaświadczenie E 101 — Moc dowodowa

W sprawie C-620/15

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Cour de cassation (Francja) postanowieniem z dnia 6 listopada 2015 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 23 listopada 2015 r., w postępowaniu:

A-Rosa Flussschiff GmbH

przeciwko

Union de recouvrement des cotisations de sécurité sociale et d'allocations familiales d'Alsace (Urssaf), następcy prawnemu Urssaf du Bas-Rhin,

Sozialversicherungsanstalt des Kantons Graubünden,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: R. Silva de Lapuerta (sprawozdawca), prezes izby, E. Regan, A. Arabadjiev, C.G. Fernlund i S. Rodin, sędziowie,

rzecznik generalny: H. Saugmandsgaard Øe,

sekretarz: V. Giacobbo-Peyronnel, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 5 października 2016 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu A-Rosa Flussschiff GmbH przez M. Schlingmanna, Rechtsanwalt,

— w imieniu Union de recouvrement des cotisations de sécurité sociale et d'allocations familiales d'Alsace (Urssaf), następcy prawnego Urssaf du Bas-Rhin, przez adwokata J.J. Gatineau,

* Język postępowania: francuski.

— w imieniu rządu francuskiego przez D. Colasa oraz C. David, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu belgijskiego przez M. Jacobs, L. Van den Broeck oraz J. Van Holm, działające w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu czeskiego przez M. Smolka oraz J. Vláčila, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu Irlandii przez G. Hodge, E. Creedon oraz A. Joyce'a, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez N. Donnelly'ego, adviser,

— w imieniu rządu cypryjskiego przez N. Ioannou, działającą w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu Komisji Europejskiej przez D. Martina, działającego w charakterze pełnomocnika,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 12 stycznia 2017 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 14 ust. 2 lit. a) rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie oraz art. 12a pkt 1a rozporządzenia Rady (EWG) nr 574/72 z dnia 21 marca 1972 r. w sprawie wykonywania rozporządzenia nr 1408/71, w ich brzmieniu zmienionym i uaktualnionym rozporządzeniem Rady (WE) nr 118/97 z dnia 2 grudnia 1996 r. (Dz.U. 1997, L 28, s. 1), zmienionymi rozporządzeniem (WE) nr 647/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 kwietnia 2005 r. (Dz.U. 2005, L 117, s. 1) (zwanymi dalej, odpowiednio, „rozporządzeniem nr 1408/71" i „rozporządzeniem nr 574/72").

2 Wniosek ten został przedstawiony w postępowaniu toczącym się pomiędzy spółką A-Rosa Flussschiff GmbH (zwaną dalej „A-Rosą") a po pierwsze, Union de recouvrement des cotisations de sécurité sociale et d'allocations familiales (organizacją poboru składek na zabezpieczenie społeczne i zasiłki rodzinne, zwaną dalej „URSSAF") z Alzacji, następcy prawnemu Urssaf du Bas-Rhin (Francja), oraz po drugie, Sozialversicherungsanstalt des Kantons Graubünden (instytucją zabezpieczenia społecznego kantonu Gryzonia, Szwajcaria, zwaną dalej „szwajcarską kasą ubezpieczenia społecznego"), w przedmiocie żądania zapłaty, doręczonego przez URSSAF spółce A-Rosa, ze względu na nieodprowadzenie przez tę spółkę składek do francuskiego systemu zabezpieczenia społecznego za okres od dnia 1 kwietnia 2005 r. do dnia 30 września 2007 r.

Ramy prawne

Prawo Unii

Rozporządzenie nr 1408/71

3 Artykuły 13–17a rozporządzenia nr 1408/71 były ujęte w tytule II tego rozporządzenia, zatytułowanym „Określenie właściwego ustawodawstwa".

4 Artykuł 13 tego rozporządzenia, po tym jak ustanawiał w ust. 1 zasadę ogólną, zgodnie z którą osoby, do których stosuje się to rozporządzenie, podlegają ustawodawstwu tylko jednego państwa członkowskiego, stanowił:

„2. Z zastrzeżeniem przepisów art. 14–17:

a) pracownik najemny zatrudniony na terytorium jednego państwa członkowskiego podlega ustawodawstwu tego państwa, nawet jeżeli zamieszkuje na terytorium innego państwa członkowskiego lub jeżeli przedsiębiorstwo lub pracodawca, który go zatrudnia, ma swoją zarejestrowaną siedzibę lub miejsce prowadzenia działalności na terytorium innego państwa członkowskiego;

[…]”.

5 Artykuł 14 tego rozporządzenia, zatytułowany „Zasady szczególne stosowane do osób innych niż marynarze, wykonujących pracę za wynagrodzeniem”, stanowił:

„Artykuł 13 ust. 2 lit. a) stosuje się z uwzględnieniem następujących wyjątków i sytuacji szczególnych:

1) a) Pracownik najemny zatrudniony na terytorium państwa członkowskiego przez przedsiębiorstwo, w którym jest zwykle zatrudniony i przez które został skierowany [oddelegowany] do wykonywania pracy na terytorium innego państwa członkowskiego, podlega nadal ustawodawstwu pierwszego państwa członkowskiego, pod warunkiem że przewidywany okres wykonywania tej pracy nie przekracza dwunastu miesięcy i że nie został on skierowany [oddelegowany] w miejsce innej osoby, której okres skierowania [oddelegowania] upłynął;

[…]

2) Osoba zwykle zatrudniona na terytorium dwóch lub więcej państw członkowskich podlega ustawodawstwu określonemu w następujący sposób:
   a) Osoba, która stanowi część personelu drogowego lub latającego, która jest zatrudniona w przedsiębiorstwie wykonującym, na własny lub cudzy rachunek, międzynarodowe przewozy osób i rzeczy koleją, drogą lądową, powietrzną lub wodną śródlądową, mającym swoją zarejestrowaną siedzibę lub miejsce prowadzenia działalności na terytorium państwa członkowskiego, podlega ustawodawstwu tego państwa członkowskiego, z następującymi ograniczeniami:
      (i) osoba zatrudniona w oddziale lub w stałym przedstawicielstwie, które przedsiębiorstwo posiada na terytorium państwa członkowskiego, innego niż to, w którym ma swoją zarejestrowaną siedzibę lub miejsce prowadzenia działalności, podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, na terytorium którego znajduje się oddział lub stałe przedstawicielstwo;

[…]”.

6 Zgodnie z art. 80 ust. 1 tego rozporządzenia:

„W skład Komisji Administracyjnej ds. Zabezpieczenia Społecznego Pracowników Migrujących (zwanej dalej »komisją administracyjną«), utworzonej przy Komisji, wchodzą przedstawiciele rządów każdego z państw członkowskich, którym towarzyszą, w razie konieczności, doradcy techniczni […]”.

7 Na podstawie art. 81 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 komisja administracyjna ma za zadanie w szczególności rozpatrywanie wszelkich kwestii administracyjnych lub dotyczących wykładni, wynikających z przepisów omawianego rozporządzenia.

8 Artykuł 84a ust. 3 wspomnianego rozporządzenia stanowił:

„W przypadku trudności w interpretacji lub zastosowaniu niniejszego rozporządzenia, które mogą zagrozić prawom osób objętych przez niniejsze rozporządzenie, instytucja państwa właściwego lub państwa zamieszkania zainteresowanej osoby nawiązuje kontakt z instytucją(-ami) zainteresowanego państwa członkowskiego (zainteresowanych państw członkowskich). Jeżeli nie można znaleźć rozwiązania w odpowiednim czasie, zainteresowane władze mogą zachęcać do interwencji komisję administracyjną".

9 Rozporządzenie nr 1408/71 zostało uchylone i zastąpione od dnia 1 maja 2010 r. rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. 2004, L 166, s. 1).

Rozporządzenie nr 574/72

10 Tytuł III rozporządzenia nr 574/72, zatytułowany „Wykonywanie przepisów rozporządzenia dotyczących określenia właściwego ustawodawstwa", ustanawiał przepisy wykonawcze do art. 13–17 rozporządzenia nr 1408/71.

11 W szczególności art. 12a pkt 1a rozporządzenia nr 574/72 stanowił, że instytucja wyznaczona przez właściwe władze państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo znajdowało zastosowanie na podstawie art. 14 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71, była zobowiązana do wydania zaświadczenia, zwanego „zaświadczeniem E 101", potwierdzającego, że dany pracownik podlegał ustawodawstwu tego państwa członkowskiego.

12 Rozporządzenie nr 574/71 zostało uchylone i zastąpione od dnia 1 maja 2010 r. rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. w sprawie wykonywania rozporządzenia nr 883/2004 (Dz.U. 2009, L 284, s. 1).

Decyzja komisji administracyjnej nr 181 z dnia 13 grudnia 2000 r.

13 Na podstawie art. 81 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 komisja administracyjna wydała decyzję nr 181 z dnia 13 grudnia 2000 r. w sprawie wykładni art. 14 ust. 1, art. 14a ust. 1 i art. 14b ust. 1 i 2 rozporządzenia nr 1408/71 (Dz.U. 2001, L 329, s. 73).

14 Zgodnie z pkt 6 tej decyzji „[n]ajlepiej, aby formularz E 101 został wydany przed rozpoczęciem danego okresu; jednakże może on też zostać wydany w trakcie tego okresu, a nawet po jego upływie, w którym to wypadku działa z mocą wsteczną" [tłumaczenie nieoficjalne, podobnie jak pozostałe cytaty z tej decyzji poniżej].

15 Punkt 7 omawianej decyzji ma następujące brzmienie:

„Obowiązek współpracy, o którym mowa w pkt 5 d) niniejszej decyzji, odnosi się również do:

a) instytucji właściwej państwa delegującego w zakresie przeprowadzenia właściwej oceny istotnych okoliczności w celu zastosowania art. 14 ust. 1, art. 14a ust. 1 i art. 14b ust. 1 i 2 rozporządzenia [nr 1408/71] oraz art. 11 i art. 11a rozporządzenia [nr 574/72], a tym samym w zakresie zagwarantowania, aby dane zawarte w formularzu E 101 były odpowiednio uzupełnione;

b) instytucji właściwej państwa zatrudnienia i każdego innego państwa członkowskiego w zakresie uznania, że jest się związanym formularzem E 101 dopóty, dopóki nie zostanie on wycofany czy uznany za nieważny przez instytucję właściwą państwa delegującego;

c) instytucji właściwej państwa delegującego w zakresie rozważenia zasadności wydania tego formularza, a w razie potrzeby wycofania omawianego formularza, w sytuacji gdy instytucja państwa zatrudnienia wyraża wątpliwości w odniesieniu do prawdziwości okoliczności będących podstawą wydania formularza".

16 Punkt 9 tej samej decyzji stanowi:

„W przypadku nieosiągnięcia porozumienia każda właściwa instytucja może złożyć do komisji administracyjnej za pośrednictwem swojego przedstawiciela rządu pismo, które zostanie rozpatrzone na pierwszym posiedzeniu po dwudziestym dniu od złożenia omawianego pisma celem próby pogodzenia rozbieżnych poglądów na temat przepisów prawnych mających zastosowanie w danym przypadku".

Umowa WE–Szwajcaria

17 Artykuł 8 Umowy zawartej między Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi a Konfederacją Szwajcarską w sprawie swobodnego przepływu osób, podpisanej w Luksemburgu w dniu 21 czerwca 1999 r. i zatwierdzonej w imieniu Wspólnoty decyzją Rady 2002/309/WE, Euratom i – w odniesieniu do umowy w sprawie współpracy naukowej i technologicznej – decyzją Komisji z dnia 4 kwietnia 2002 r. w sprawie zawarcia siedmiu umów z Konfederacją Szwajcarską (Dz.U. 2002, L 114, s. 1) (zwanej dalej „umową WE–Szwajcaria"), stanowi:

„Umawiające się strony uwzględniają, zgodnie z załącznikiem II, koordynację systemów zabezpieczenia społecznego […]" [tłumaczenie nieoficjalne, podobnie jak pozostałe cytaty z tej umowy poniżej].

18 Artykuł 1 załącznika II do umowy WE–Szwajcaria w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego przewidywał:

„1. Umawiające się Strony zgadzają się, w odniesieniu do koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, na stosowanie między sobą aktów prawa wspólnotowego, o których mowa, obowiązujących w dniu podpisania umowy i zmienianych sekcją A niniejszego załącznika lub normami z nią równoważnymi.

2. Pojęcie »państwo(-a) członkowskie« zawarte w aktach prawnych, do których następuje odniesienie w sekcji A niniejszego załącznika, należy rozumieć jako obejmujące Szwajcarię, oprócz państw objętych odpowiednimi aktami prawa wspólnotowego".

19 W sekcji A tego załącznika zawarto między innymi odesłanie do rozporządzeń nr 1408/71 i nr 574/72.

20 Decyzją nr 1/2012 Wspólnego Komitetu utworzonego na podstawie umowy WE–Szwajcaria z dnia 31 marca 2012 r., zastępującą załącznik II do tej umowy w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. 2012, L 103, s. 51), która weszła w życie w dniu 1 kwietnia 2012 r., sekcja A omawianego załącznika została uaktualniona i zawiera odtąd odesłanie do rozporządzeń nr 883/2004 i nr 987/2009.

21 Jednakże okoliczności faktyczne, które miały miejsce przed wejściem w życie tej decyzji, takie jak okoliczności sporu w postępowaniu głównym, podlegają nadal przepisom rozporządzeń nr 1408/71 i nr 574/72, na podstawie pkt 3 i 4 z sekcji A załącznika II do umowy WE–Szwajcaria, zmienionego decyzją nr 1/2012, który odsyła wciąż do rozporządzeń nr 1408/71 i 574/72 „w odniesieniu do przypadków, które wystąpiły w przeszłości".

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

22 A-Rosa, której siedziba znajduje się w Niemczech, eksploatuje między innymi dwa statki wycieczkowe pływające po Rodanie (Francja) i Saonie (Francja), na których pokładzie zatrudnionych jest odpowiednio 45 i 46 pracowników sezonowych będących obywatelami państw członkowskich innych niż Francja, prowadzących obsługę hotelową. Te dwa statki pływają wyłącznie po wewnętrznych wodach francuskich.

23 A-Rosa ma oddział w Szwajcarii, którego działalność polega na zarządzaniu wszystkimi aspektami operacyjnymi statków, ich zarządzaniem, administracją, a także zasobami ludzkimi, czyli personelem zatrudnionym na tych statkach. W tym względzie wszystkie umowy o pracę z pracownikami sezonowymi podlegają prawu szwajcarskiemu.

24 W następstwie przeprowadzonej w dniu 7 czerwca 2007 r. kontroli na obu statkach URSSAF ujawnił nieprawidłowości w zakresie objęcia zabezpieczeniem społecznym pracowników najemnych prowadzących obsługę hotelową. Takie wnioski doprowadziły do sporządzenia doręczonego A-Rosa w dniu 22 października 2007 r. wezwania do zapłaty kwoty w wysokości 2 024 123 EUR tytułem zaległych składek na zabezpieczenie społeczne do francuskiego systemu zabezpieczenia społecznego, za okres od 1 kwietnia 2005 r. do dnia 30 września 2007 r.

25 Podczas przeprowadzania tej kontroli A-Rosa przedstawiła pierwszy zestaw zaświadczeń E 101 za 2007 r., wydanych przez szwajcarską kasę ubezpieczenia społecznego na podstawie art. 14 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71.

26 A-Rosa zakwestionowała wezwanie do zapłaty przed tribunal des affaires de sécurité sociale du Bas-Rhin (sądem ds. zabezpieczenia społecznego w departamencie Dolny Ren, Francja). Wyrokiem z dnia 9 lutego 2011 r. skarga została oddalona. Sąd ten stwierdził bowiem, że działalność A-Rosy była całkowicie zorientowana na terytorium francuskie oraz że była ona tam wykonywana w sposób zwyczajny, stabilny i trwały, a tym samym A-Rosa nie mogła powoływać się na podnoszony przez siebie w ramach skargi art. 14 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71, ponieważ przepis ten reguluje szczególną sytuację oddelegowania pracowników.

27 A-Rosa wniosła apelację od tego wyroku do Cour d'appel de Colmar (sądu apelacyjnego w Colmar, Francja).

28 Pismem z dnia 27 maja 2011 r. URSSAF zwrócił się do szwajcarskiej kasy ubezpieczenia społecznego z wnioskiem o wycofanie zaświadczeń E 101, podnosząc w szczególności, że omawiane formularze nie zostały sporządzone na podstawie art. 14 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71, w związku z tym, że rozpatrywane statki prowadziły działalność w sposób stały i wyłączny we Francji, a więc pracownicy zrekrutowani konkretnie w celu zatrudnienia na pokładzie tych statków powinni byli być okresowo zgłaszani do francuskich instytucji zabezpieczenia społecznego.

29 Pismem z dnia 18 sierpnia 2011 r. szwajcarska kasa ubezpieczenia społecznego odpowiedziała na ten wniosek, informując między innymi, że zobowiązała A-Rosę do odliczenia składek na zabezpieczenie społeczne, zgodnie z odpowiednimi przepisami prawa tego państwa, w odniesieniu do osób zatrudnionych faktycznie jedynie w państwie członkowskim Unii, i zwracając się do URSSAF, w świetle okoliczności, iż w 2007 r. wszystkie składki na zabezpieczenie społeczne za te osoby zostały odliczone i zapłacone w Szwajcarii, o odstąpienie od korekty ze skutkiem wstecznym w zakresie poddania tych osób francuskiemu systemowi zabezpieczenia społecznego.

30 W toku postępowania przed sądem apelacyjnym A-Rosa przedstawiła drugi zestaw zaświadczeń E 101, za lata 2005 i 2006, również wydanych przez szwajcarską kasę ubezpieczenia społecznego na podstawie art. 14 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71.

31 Wyrokiem z dnia 12 września 2013 r. sąd apelacyjny w Colmar oddalił w zasadniczym zakresie apelację wniesioną przez A-Rosę. W tym względzie, chociaż spółka powoływała się na korzyść z przedłożonych przez siebie zaświadczeń E 101, sąd ten, po tym jak zauważył, że takie zaświadczenia nie zostały wydane na podstawie art. 14 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71, na którym A-Rosa, jak twierdziła, się opierała, lecz na podstawie art. 14 ust. 2 lit. a) tego rozporządzenia, i że omawiane zaświadczenia zostały przedstawione przez A-Rosę w dwóch partiach: pierwszej – podczas kontroli URSSAF, i drugiej – po wydaniu orzeczenia przez tribunal des affaires de sécurité sociale du Bas-Rhin, (sądu ds. zabezpieczenia społecznego departamentu Dolny Ren), stwierdził, że pracownicy najemni, których wynagrodzenie stanowiło przedmiot wezwania do zapłaty, wykonywali pracę wyłącznie na terytorium francuskim, a tym samym A-Rosa nie uzasadniła odstępstw pozwalających jej na niestosowanie zasady terytorialności ustanowionej w art. 13 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71.

32 A-Rosa wniosła skargę kasacyjną od tego wyroku do sądu odsyłającego Cour de cassation (sądu kasacyjnego, Francja). Sąd ten, wychodząc z rozumowania przeprowadzonego przez cour d'appel de Colmar (sąd apelacyjny w Colmar), stawia sobie pytanie o to, czy wydaniu zaświadczenia E 101 przez właściwą instytucję państwa członkowskiego na podstawie art. 14 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 towarzyszą skutki, jakie orzecznictwo Trybunału przypisuje zwykle takiemu zaświadczeniu w sytuacji, gdy zasady, według których dany pracownik najemny poprzez wspomniane zaświadczenie wykonuje pracę na terytorium innego państwa członkowskiego, w sposób oczywisty nie wchodzą w zakres przedmiotowy stosowania systemów stanowiących odstępstwa od art. 14.

33 W tych okolicznościach Cour de cassation (sąd kasacyjny) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy zaświadczenie E 101 wydane, zgodnie z art. 11 ust. 1 i art. 12a ust. 1a rozporządzenia nr 574/72 […], przez instytucję wyznaczoną przez władze państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo w dziedzinie zabezpieczenia społecznego nadal ma zastosowanie do sytuacji pracownika najemnego, ma skutek wiążący, po pierwsze, dla instytucji i organów państwa przyjmującego, a po drugie, dla sądów tego państwa członkowskiego w przypadku stwierdzenia, że warunki działalności wykonywanej przez pracownika najemnego w sposób oczywisty nie są objęte zakresem przedmiotowym stosowania odstępstw ustanowionych w art. 14 ust. 1 i 2 rozporządzenia nr 1408/71?".

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

34 Poprzez swoje pytanie sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy wykładni art. 12a pkt 1a rozporządzenia nr 574/72 należy dokonywać w ten sposób, że wydane na podstawie art. 14 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 przez instytucję wyznaczoną przez właściwe organy państwa członkowskiego zaświadczenie E 101 wiąże zarówno instytucje zabezpieczenia społecznego państwa członkowskiego, w którym praca jest wykonywana, jak i sądy tego państwa członkowskiego, nawet jeśli stwierdziły one, że warunki wykonywania przez danego pracownika pracy w sposób oczywisty nie wchodzą w zakres przedmiotowy stosowania tego przepisu rozporządzenia nr 1408/71.

35 Na wstępie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału w ramach postępowania prejudycjalnego, o którym mowa w art. 267 TFUE, opartego na wyraźnym rozdziale zadań sądów krajowych i Trybunału, ustalenie i ocena stanu faktycznego sporu w postępowaniu głównym należy wyłącznie do sądu krajowego. W tych ramach Trybunał jest jedynie uprawniony do orzekania w przedmiocie wykładni lub ważności prawa Unii w odniesieniu do sytuacji faktycznej i prawnej, którą przedstawił sąd odsyłający, tak aby udzielić sądowi odsyłającemu przydatnych wskazówek służących rozstrzygnięciu zawisłej przed nim sprawy (wyrok z dnia 28 lipca 2016 r., Kratzer, C-423/15, EU:C:2016:604, pkt 27).

36 Tym samym na pytanie postawione przez sąd odsyłający i przeformułowane w pkt 34 niniejszego wyroku należy odpowiedzieć na podstawie ustaleń dokonanych przez ten sąd. Wobec tego nie jest przesądzona kwestia, czy dani pracownicy podlegają zakresowi stosowania art. 14 rozporządzenia nr 1408/71, ani też kwestia ustawodawstwa znajdującego zastosowanie wobec tych pracowników.

37 Należy przypomnieć, że zaświadczenie E 101 ma na celu, podobnie jak uregulowanie prawa materialnego w art. 14 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71, ułatwienie swobodnego przepływu pracowników i swobodnego świadczenia usług (zob. analogicznie wyrok z dnia 26 stycznia 2006 r., Herbosch Kiere, C-2/05, EU:C:2006:69, pkt 20 i przytoczone tam orzecznictwo).

38 W omawianym zaświadczeniu właściwa instytucja państwa członkowskiego, w którym przedsiębiorstwo zatrudniające rozpatrywanych pracowników ma siedzibę, zgłasza, że jej własny system zabezpieczenia społecznego będzie znajdował zastosowanie do tych pracowników. W ten sposób, z uwagi na zasadę, zgodnie z którą pracownicy są ubezpieczeni wyłącznie w jednym systemie zabezpieczenia społecznego, zaświadczenie to musi oznaczać, że system innego państwa członkowskiego nie może znajdować zastosowania (wyrok z dnia 26 stycznia 2006 r., Herbosch Kiere, C-2/05, EU:C:2006:69, pkt 21 i przytoczone tam orzecznictwo).

39 W tym względzie należy zauważyć, że zasada lojalnej współpracy wyrażona w art. 4 ust. 3 TUE nakazuje instytucji wydającej zaświadczenie przeprowadzenie prawidłowej oceny istotnych faktów w celu stosowania przepisów odnoszących się do określenia właściwego ustawodawstwa w dziedzinie zabezpieczenia społecznego, a tym samym zapewnienia prawidłowości danych zawartych w zaświadczeniu E 101 (wyrok z dnia 26 stycznia 2006 r., Herbosch Kiere, C-2/05, EU:C:2006:69, pkt 22 i przytoczone tam orzecznictwo).

40 Jeśli chodzi o właściwą instytucję państwa członkowskiego, w którym praca jest wykonywana, to z wypływającego z art. 4 ust. 3 TUE obowiązku współpracy wynika również, że nie byłby on przestrzegany – a cele art. 14 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 i art. 12a pkt 1a rozporządzenia nr 574/72 byłyby naruszone – gdyby instytucja tego państwa członkowskiego uznała, że nie jest związana informacjami z zaświadczenia E 101 i poddała tych pracowników również własnemu systemowi zabezpieczenia społecznego (zob. analogicznie wyrok z dnia 30 marca 2000 r., Banks i in., C-178/97, EU:C:2000:169, pkt 39 i przytoczone tam orzecznictwo).

41 W rezultacie zaświadczenie E 101, w zakresie, w jakim stwarza domniemanie prawidłowości ubezpieczenia danego pracownika w systemie zabezpieczenia społecznego państwa członkowskiego, w którym ma siedzibę przedsiębiorstwo go zatrudniające, wiąże właściwą instytucję państwa członkowskiego, w którym ten pracownik wykonuje pracę (zob. podobnie wyrok z dnia 30 marca 2000 r., Banks i in., C-178/97, EU:C:2000:169, pkt 40 i przytoczone tam orzecznictwo).

42 Każde inne rozwiązanie naruszałoby zasadę przynależności pracowników najemnych wyłącznie do jednego systemu zabezpieczenia społecznego, jak również zasadę przewidywalności właściwego systemu, a tym samym pewności prawa. W istocie bowiem w przypadkach trudności w ustaleniu właściwego systemu każda z kompetentnych instytucji obu zaangażowanych państwa członkowskich mogłaby – ze szkodą dla pracowników, których sprawa dotyczy – uznać, iż właściwy jest jej system zabezpieczenia społecznego (wyrok z dnia 26 stycznia 2006 r., Herbosch Kiere, C-2/05, EU:C:2006:69, pkt 25 i przytoczone tam orzecznictwo).

43 Tym samym, tak długo jak zaświadczenie E 101 nie zostaje wycofane lub uznane za nieważne, właściwa instytucja państwa członkowskiego, w którym pracownik wykonuje pracę, powinna uwzględniać okoliczność, że ten pracownik podlega już ustawodawstwu zabezpieczenia społecznego państwa członkowskiego, w którym ma siedzibę przedsiębiorstwo go zatrudniające, i instytucja ta nie może w rezultacie poddać rozpatrywanego pracownika własnemu systemowi zabezpieczenia społecznego (wyrok z dnia 30 marca 2000 r., Banks i in., C-178/97, EU:C:2000:169, pkt 42 i przytoczone tam orzecznictwo).

44 Jednakże do właściwej instytucji państwa członkowskiego, która wydała zaświadczenie E 101, należy rozważenie zasadności tego wydania, a w stosownym wypadku wycofanie tego zaświadczenia, w sytuacji gdy właściwa instytucja państwa członkowskiego, w którym pracownik wykonuje pracę, wyraża wątpliwości co do prawdziwości okoliczności leżących u podstaw tego zaświadczenia, a tym samym danych, które w nim się znajdują, w szczególności ponieważ nie odpowiadają one wymogom art. 14 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 (zob. analogicznie wyrok z dnia 30 marca 2000 r., Banks i in., C-178/97, EU:C:2000:169, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo).

45 W sytuacji gdyby danym instytucjom nie udało się osiągnąć porozumienia, w szczególności w zakresie oceny określonego stanu faktycznego, a w konsekwencji co do tego, czy art. 14 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 znajduje do niego zastosowanie, mogą zwrócić się w tej sprawie do komisji administracyjnej (zob. analogicznie wyrok z dnia 26 stycznia 2006 r., Herbosch Kiere, C-2/05, EU:C:2006:69, pkt 28 i przytoczone tam orzecznictwo).

46 Jeśli tej ostatniej nie uda się pogodzić stanowisk właściwych instytucji w przedmiocie ustawodawstwa znajdującego zastosowanie w danym przypadku, to dozwolone jest co najmniej, aby państwo członkowskie, na którego terytorium dany pracownik wykonuje pracę, bez uszczerbku dla ewentualnych środków prawnych o charakterze sądowym istniejących w państwie członkowskim instytucji wydającej, wszczęło postępowanie o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego zgodnie z art. 259 TFUE, aby Trybunał mógł zbadać w ramach takiej skargi kwestię ustawodawstwa znajdującego zastosowanie wobec pracownika, a tym samym prawdziwości danych widniejących w zaświadczeniu E 101 (wyrok z dnia 10 lutego 2000 r., FTS, C-202/97, EU:C:2000:75, pkt 58).

47 Gdyby właściwa instytucja krajowa mogła, kierując skargę do organów sądowych państwa członkowskiego przyjmującego delegowanego pracownika, którym sama podlega, doprowadzić do uznania formularza E 101 za nieważny, system oparty na lojalnej współpracy pomiędzy właściwymi instytucjami państw członkowskich mógłby zostać podważony (wyrok z dnia 26 stycznia 2006 r., Herbosch Kiere, C-2/05, EU:C:2006:69, pkt 30).

48 Z powyższego wynika, że formularz E 101, do momentu jego cofnięcia lub stwierdzenia nieważności, obowiązuje w ramach wewnętrznego porządku prawnego państwa członkowskiego, do którego dany pracownik został udał się celem wykonywania pracy, a tym samym jest wiążący dla instytucji tego państwa członkowskiego (zob. podobnie wyrok z dnia 26 stycznia 2006 r., Herbosch Kiere, C-2/05, EU:C:2006:69, pkt 31).

49 Wynika stąd, iż sąd przyjmującego państwa członkowskiego nie jest uprawniony do badania ważności formularza E 101 jeśli chodzi o okoliczności, na podstawie których formularz tego rodzaju został wydany (zob. podobnie wyrok z dnia 26 stycznia 2006 r., Herbosch Kiere, C-2/05, EU:C:2006:69, pkt 32).

50 Trybunał orzekł już ponadto, że skoro zaświadczenie E 101 jest wiążące dla właściwej instytucji przyjmującego państwa członkowskiego, nic nie uzasadniałoby tego, by osoba, która korzysta z usług danego pracownika, nie działała na podstawie tego zaświadczenia. Jeśli osoba ta ma wątpliwości co do ważności owego zaświadczenia, musi ona poinformować o tym tę właściwą instytucję (wyrok z dnia 9 września 2015 r., X i van Dijk, C-72/14 i C-197/14, EU:C:2015:564, pkt 42 i przytoczone tam orzecznictwo).

51 Tym samym zaświadczenie E 101 wydane przez instytucję właściwą państwa członkowskiego zgodnie z art. 12a pkt 1a rozporządzenia nr 574/72, mimo że według instytucji i sądów państwa członkowskiego, w którym praca jest wykonywana, dani pracownicy nie podlegają zakresowi stosowania art. 14 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71, wiąże zarówno te instytucje i sądy, jak i osobę, która korzysta z usług tych pracowników.

52 Okoliczność, że dani pracownicy w sposób oczywisty nie podlegają zakresowi stosowania wspomnianego art. 14, w niczym nie zmienia powyższych rozważań.

53 Skoro bowiem Trybunał określił w drodze swego orzecznictwa postępowanie, jakie należy stosować w celu rozwiązania ewentualnych rozbieżności pomiędzy instytucjami zainteresowanych państw członkowskich dotyczących ważności lub prawdziwości zaświadczenia E 101, to instytucje państw zobowiązanych do stosowania rozporządzeń nr 1408/71 i nr 574/72, w tym, na mocy umowy WE–Szwajcaria, Konfederacji Szwajcarskiej, powinny przestrzegać tego postępowania, nawet jeśli okazało się, że warunki wykonywania pracy przez danych pracowników w sposób oczywisty nie wchodzą w zakres przedmiotowy stosowania przepisu, na którego podstawie wydane zostało zaświadczenie E 101.

54 W tym kontekście podnoszone przez rząd francuski i przez URSSAF argumenty odnoszące się do nieskuteczności tego postępowania i konieczności zapobieżenia nieuczciwej konkurencji, jak również dumpingowi socjalnemu, nie mogą w żadnym razie uzasadniać jego naruszania ani, a fortiori, decyzji o odrzuceniu zaświadczenia E 101 wydanego przez właściwą instytucję innego państwa członkowskiego.

55 Nie można również przyjąć, że takie argumenty są zasadne dla zmiany, w okolicznościach takich jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, orzecznictwa Trybunału w tym względzie.

56 Przede wszystkim bowiem z przedłożonych Trybunałowi akt sprawy wynika, że w ramach sporu w postępowaniu głównym władze francuskie ani nie wyczerpały środków dialogu ze szwajcarską kasą ubezpieczenia społecznego, ani nawet nie próbowały zwrócić się do komisji administracyjnej, a tym samym że okoliczności leżące u podstaw tego sporu nie mogą być w stanie wykazać możliwych wad postępowania określonego w drodze orzecznictwa Trybunału lub niemożności rozwiązania ewentualnych sytuacji nieuczciwej konkurencji lub dumpingu socjalnego, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 75 i 82 swojej opinii.

57 Następnie należy zauważyć, że decyzja nr 181 przywłaszczyła sobie zasady wynikające z orzecznictwa Trybunału dotyczące zaświadczenia E 101, w tym obowiązek wskazania komisji administracyjnej ewentualnych rozbieżności w przedmiocie ustawodawstwa mającego zastosowanie do okoliczności, które legły u podstaw wydania zaświadczenia E 101.

58 Ponadto prawodawca Unii przewidział w art. 84a ust. 3 rozporządzenia nr 1408/71, na wypadek trudności interpretacyjnych lub trudności w zakresie stosowania tego rozporządzenia mogących podważać prawa osoby objętej jego zakresem stosowania, po pierwsze, drogę dialogu pomiędzy instytucjami właściwymi danych państw członkowskich, a po drugie, zwrócenie się do komisji administracyjnej.

59 Dodatkowo obecnie obowiązujące rozporządzenie nr 987/2009 skodyfikowało orzecznictwo Trybunału, przyznając wiążący charakter zaświadczeniu E 101 oraz właściwość wyłączną instytucji wydającej co do oceny ważności tego zaświadczenia oraz wyraźnie powtarzając postępowanie kwestionowane przez rząd francuski i przez URSSAF jako środek do rozstrzygnięcia rozbieżności w przedmiocie zarówno prawdziwości dokumentów sporządzonych przez instytucję właściwą państwa członkowskiego, jak i ustalenia ustawodawstwa mającego zastosowanie wobec danego pracownika.

60 Wreszcie okoliczność, że w niniejszym wypadku państwem wystawiającym zaświadczenia E 101 jest Konfederacja Szwajcarska i że w rezultacie ewentualna skarga o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego nie może zostać wniesiona przeciwko temu państwu, jak podnosił rząd francuski, nie ma żadnego znaczenia dla wiążącego charakteru zaświadczeń E 101 rozpatrywanych w postępowaniu głównym, ponieważ umowa WE–Szwajcaria przewiduje własny system rozwiązywania rozbieżności pomiędzy umawiającymi się stronami, jak to zauważył rzecznik generalny w pkt 65 opinii.

61 W świetle powyższych rozważań na postawione pytanie należy odpowiedzieć następująco: wykładni art. 12a pkt 1a rozporządzenia nr 574/72 należy dokonywać w ten sposób, że wydane na podstawie art. 14 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 przez instytucję wyznaczoną przez właściwy organ państwa członkowskiego zaświadczenie E 101 wiąże zarówno instytucje zabezpieczenia społecznego państwa członkowskiego, w którym praca jest wykonywana, jak i sądy tego państwa członkowskiego, nawet gdy stwierdzą one, że warunki wykonywania pracy przez danego pracownika w sposób oczywisty nie wchodzą w zakres przedmiotowy stosowania tego przepisu rozporządzenia nr 1408/71.

W przedmiocie kosztów

62 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

Wykładni art. 12a pkt 1a rozporządzenia Rady (EWG) nr 574/72 z dnia 21 marca 1972 r. w sprawie wykonywania rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie, w brzmieniu zmienionym i uaktualnionym rozporządzeniem Rady (WE) nr 118/97 z dnia 2 grudnia 1996 r., zmienionym rozporządzeniem (WE) nr 647/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 kwietnia 2005 r., należy dokonywać w ten sposób, że wydane na podstawie art. 14 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71, w brzmieniu zmienionym i uaktualnionym rozporządzeniem Rady (WE) nr 118/97 z dnia 2 grudnia 1996 r., zmienionym rozporządzeniem (WE) nr 647/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 kwietnia 2005 r., przez instytucję wyznaczoną przez właściwy organ państwa członkowskiego zaświadczenie E 101 wiąże zarówno instytucje zabezpieczenia społecznego państwa członkowskiego, w którym praca jest wykonywana, jak i sądy tego państwa członkowskiego, nawet gdy stwierdzą one, że warunki wykonywania pracy przez danego pracownika w sposób oczywisty nie wchodzą w zakres przedmiotowy stosowania tego przepisu rozporządzenia nr 1408/71.

Podpisy